

Câu 7a: tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa .

Chủ tịch Hồ Chí Minh là hiện thân của tinh hoa văn hóa Việt Nam, danh nhân văn hóa thế giới, kế thừa truyền thống văn hóa kim, cổ, đông, tây, đặc biệt là tiếp thu chủ nghĩa Mác-Lênin, đỉnh cao của tư tưởng nhân văn của nhân loại nhờ đó đã kết tinh ở Người những giá trị văn hóa vừa dân tộc, vừa hiện đại, vừa nhân văn. Tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa là một trong những di sản quý báu mà Người đã để lại cho chúng ta hôm nay.

Cho đến nay, nhiều nhà nghiên cứu đều thống nhất rằng: “Ở Hồ Chí Minh, nhà chính trị hòa quyện với nhà nhân văn, nhà đạo đức, nhà văn hóa hình thành một diện mạo, một nhân cách riêng của Hồ Chí Minh... tư tưởng Hồ Chí Minh là sự gắn bó thống nhất của những quan điểm tư tưởng chính trị với tư tưởng nhân văn, tư tưởng đạo đức, tư tưởng văn hóa...”. Năm 1987 trong nghị quyết kỷ niệm 100 năm ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nghị quyết của UNESCO có viết: “Sự đóng góp quan trọng về nhiều mặt của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong các lĩnh vực văn hóa, giáo dục và nghệ thuật là kết tinh của truyền thống văn hóa hàng ngàn năm của nhân dân Việt Nam và những tư tưởng của Người là hiện thân những khát vọng của các dân tộc trong việc khẳng định bản sắc dân tộc của mình và tiêu biểu cho việc thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau”.

Hồ Chí Minh đã sớm thu nhận những giá trị văn hóa của dân tộc Việt Nam như chủ nghĩa yêu nước, tư tưởng nhân văn, xu thế kết cấu cộng đồng. Đồng thời Người đã làm giàu trí tuệ của mình bằng tinh hoa văn hóa nhân loại. Đó là văn hóa TQ, văn hóa Án Độ, Nga, Mỹ, Pháp... Người đã khai thác, tiếp thu văn hóa phương đông, phương tây: đạo nhân trong Nho giáo, tư tưởng từ bi trong Phật giáo, chủ nghĩa nhân văn phương tây...

Chủ nghĩa Mác-Lênin là tinh hoa văn hóa quan trọng nhất để làm giàu trí tuệ văn hóa Hồ Chí Minh. Nguồn tri thức văn hóa này trang bị cho Người phương pháp tư duy biện chứng, thế giới quan khoa học, nhận thức được con đường cách mạng đúng đắn của dân tộc và nhân loại. Những đóng góp của Hồ Chí Minh trong toàn bộ sự nghiệp cách mạng của Người thật xứng đáng là một “vị anh hùng giải phóng dân tộc” và là một “nhà văn hóa kiệt xuất”.

Một trong những nội dung cơ bản của tư tưởng HCM về văn hóa là xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam.

Nền văn hóa mới theo quan điểm của Hồ Chí Minh chứa đựng nhiều nội dung phong phú rộng lớn, liên quan tới các vấn đề như ý thức độc lập tự chủ, tự lực tự cường, chống chủ nghĩa cá nhân, luôn biết đặt lợi ích của nhân dân, của tổ quốc lên trên hết, trước hết; quyền làm chủ, bình đẳng, tự do, hạnh phúc tức là dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh. Đó là mối quan hệ giữa giáo dục đạo đức và pháp luật, khai thác truyền thống dân chủ xóm làng, để xây dựng một xã hội mới, một nền văn hóa mới được điều hành bằng luật. Trong xã hội mới, người dân phải biết nghĩa vụ, quyền lợi và biết hưởng hạnh phúc, quyền dân chủ mà mình được hưởng. Từ đó xuất hiện một nền dân chủ cao, thật sự, chứa đựng quan hệ tốt đẹp giữa người với người. Khẳng định nền văn hóa mới, chế độ mới, Hồ Chí Minh viết: “Chỉ ở trong chế độ xã hội chủ nghĩa thì mỗi người mới có được điều kiện để cải thiện đời sống riêng của mình, phát huy tính cách riêng và sở trường riêng của mình. Không có chế độ nào tôn trọng con người, chú ý xem xét những lợi ích cá nhân đúng đắn và bảo đảm cho nó được thỏa mãn bằng chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa”.

Những vấn đề trên chính là nội dung của một nền văn hóa mới có tính chất dân tộc, khoa học và đại chúng trong thời kỳ cách mạng dân tộc dân chủ. Ngày nay những tính chất ấy không những được kế thừa mà còn được nâng cao thành tính chất tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc. Nói tổng quát và ngắn gọn, nền văn hóa mới là xác lập quan hệ giá trị mới trên nền tảng và kế tục giá trị truyền thống, bù đắp những thiếu hụt những giá trị truyền thống và tạo tiền đề để hình thành giá trị tương lai. Có thể nói văn hóa là toàn bộ những giá trị về vật chất và tinh thần do con người sáng tạo ra trong hoạt động thực tiễn lịch sử của mình. Hồ Chí Minh cho rằng văn hóa là linh hồn, là bản sắc của dân tộc. Hệ thống giá trị tinh thần của mỗi dân tộc hitha

nên bản sắc của mỗi dân tộc, văn hóa thực chất là cái để phân biệt dân tộc này với dân tộc khác. Hồ Chí Minh cho rằng phải giữ gìn và phát huy bản sắc dân tộc, lấy văn hóa xưa để bồi đắp cho văn hóa nay. Người ca ngợi truyền thống yêu nước, thương người, tinh thần dân chủ, tinh thần quốc tế, đoàn kết, yêu đời, lạc quan, nhất là ca ngợi các anh hùng và danh nhân Việt Nam. Người giáo dục “dân ta phải biết sử ta cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam”. Đồng thời Người khẳng định khi phát huy vốn cũ quý báu của văn hóa dân tộc tức là khôi phục những gì tốt đẹp, phải loại dần ra cái gì là không tốt, không phù hợp.

Hồ Chí Minh cũng chỉ ra là chúng ta phải biết học tập cái hay, cái tốt của văn hóa thế giới, trên cơ sở phát huy cái gốc của văn hóa dân tộc. Như vậy xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến đậm đà bản sắc văn hóa dân tộc theo Hồ Chí Minh là kết hợp giữa tinh thần yêu nước với tinh thần quốc tế vô sản. Đối với Hồ Chí Minh, bảo tồn và phát triển văn hóa dân tộc, đồng thời phải tẩy trừ mọi ảnh hưởng nô dịch của văn hóa đế quốc, tôn trọng phong tục, tập quán, văn hóa các dân tộc ít người. Xây dựng nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc văn hóa dân tộc còn là một việc đưa khoa học vào cơ cấu lại nền kinh tế, là việc xây dựng nền văn hóa pháp lý mọi người sống và làm việc theo pháp luật. Xây dựng nền văn hóa mới bao gồm cả việc xây dựng và sử dụng tốt đội ngũ trí thức để phục vụ cho sự nghiệp cách mạng.

Theo Hồ Chí Minh phải xây dựng nền văn hóa mới, phải đi đôi với xây dựng con người mới – con người xã hội chủ nghĩa. Hồ Chí Minh quan niệm “Văn hóa là tất cả những gì không phải thiên nhiên nghĩa là tất cả những gì do con người, ở trong con người và liên quan trực tiếp nhất đến con người”. Người dạy “Vì lợi ích 10 năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm trồng người”, “Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội trước hết cần có những con người xã hội chủ nghĩa”.

Con người mới là con người kế thừa những truyền thống tốt đẹp của dân tộc, con người có văn hóa, có đạo đức, trí tuệ, sức khỏe, có năng lực làm chủ bản thân và làm chủ xã hội. Để có được những phẩm chất ấy, con người mới cần được học tập, đào tạo để có trình độ nhất định về chuyên môn, khoa học, đạo đức, pháp luật,...

Xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam còn là xây dựng đời sống mới. Từ lúc mới giành độc lập cho đất nước (1945), Hồ Chí Minh đã đề xướng việc “chống giặc đói”, chống thói quen lạc hậu, xây dựng “đời sống mới”, giáo dục lại nhân dân bằng cách thực hiện cần, kiệm, liêm, chính. Người còn đi tiên phong trong lời nói và việc làm thực hiện trồng cây gây rừng, bảo vệ môi trường sinh thái, bảo vệ thiên nhiên.

Hồ Chí Minh cho rằng xây dựng văn hóa là một cuộc cách mạng của nhân dân, do đó phải biết phát động phong trào cách mạng của nhân dân. Văn hóa phục vụ nhân dân, lấy hạnh phúc của nhân dân, của dân tộc là cơ sở là một quan điểm xuyên suốt trong tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa. Đồng thời theo Hồ Chí Minh quần chúng là những người không chỉ sáng tạo ra của cải vật chất cho xã hội mà còn là người sáng tác nữa.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, chúng ta đang tiến hành sự nghiệp đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, trong đó có một vấn đề quan trọng là xây dựng và phát triển nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

Nghị quyết hội nghị lần thứ V BCH TW khóa VIII đã khẳng định: “Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy kinh tế – xã hội”. Nghị quyết đã ghi rõ “Làm cho văn hóa thấm sâu vào toàn bộ đời sống và hoạt động xã hội, vào từng người, vào từng gia đình, từng tập thể cộng đồng, từng địa bàn dân cư, vào mọi lĩnh vực sinh hoạt và quan hệ con người, tạo ra trên đất nước ta tinh thần cao đẹp, trình độ dân trí cao, khoa học phát triển, phục vụ đắc lực cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa vì sự nghiệp dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh, tiến bước vững chắc lên chủ nghĩa xã hội”. thực hiện xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc theo tinh thần nghị quyết hội nghị lần thứ 5 của BCH TƯ khóa VIII là sự kế thừa và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng nền văn hóa Việt Nam của Đảng ta trong điều kiện hiện nay.

Tóm lại, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa có ý nghĩa to lớn cả về mặt lý luận và phát triển việc xây dựng nền văn hóa mới theo tư tưởng Hồ Chí Minh là vấn đề hết sức phong phú. Đặc biệt là trong tình hình hiện nay khi mà chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch đang tìm mọi cách chống phá chủ nghĩa xã hội. đồng thời đấu tranh loại bỏ những ảnh hưởng tiêu cực của kinh tế thị trường.

Đảng cộng sản Việt Nam là người lãnh đạo công cuộc xây dựng nền văn hóa mới vì vậy bản thân tocha đảng và mỗi đảng viên, cán bộ phải thật sự gương mẫu, đảng phải tiêu biểu cho lương tâm, cho trí tuệ của dân tộc và thời đại./.